

Chương

Bài 2.

HÀM SỐ LIÊN TỤC

A

Lý thuyết

1. Hàm số liên tục tại một điểm

Định nghĩa:

- Cho hàm số $y = f(x)$ xác định trên khoảng K và $x_0 \in K$.
Hàm số $y = f(x)$ được gọi là liên tục tại x_0 nếu $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$.
Hàm số $y = f(x)$ không liên tục tại x_0 được gọi là gián đoạn tại điểm x_0 .

2. Hàm số liên tục trên một khoảng

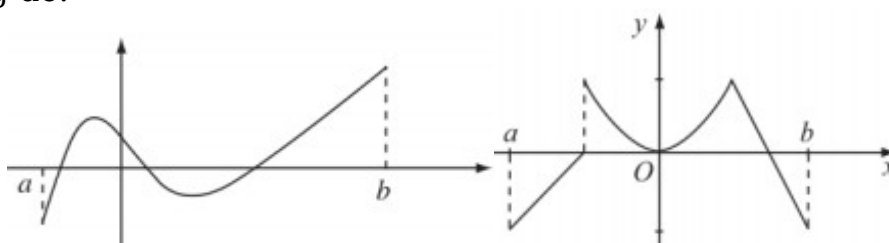

Định nghĩa:

- Hàm số $y = f(x)$ được gọi là liên tục trên một khoảng $(a; b)$ nếu nó liên tục tại mọi điểm của khoảng đó.
- Hàm số $y = f(x)$ được gọi là liên tục trên đoạn $[a; b]$ nếu nó liên tục trên khoảng $(a; b)$ và $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = f(a); \lim_{x \rightarrow b^-} f(x) = f(b)$.

Chú ý

- Khái niệm hàm số liên tục trên nửa khoảng, như $(a; b]; [a; b); (-\infty; b]; [a; +\infty)$ được định nghĩa một cách tương tự.
- Đồ thị của hàm số liên tục trên một khoảng là một “đường liền” trên khoảng đó.

3. Một số định lý

Định lý 1.

- » Hàm số đa thức liên tục trên $\mathbb{R}$.
- » Hàm số phân thức hữu tỉ (thương của hai đa thức) và các hàm số lượng giác thì liên tục trên tập xác định của nó.

Định lý 2.

Giả sử $y = f(x)$ và $y = g(x)$ là hai hàm số liên tục tại x_0 .
Khi đó:

- » Các hàm số $y = f(x) + g(x), y = f(x) - g(x), y = f(x) \cdot g(x)$ cũng liên tục tại x_0 .
- $f(x)$

Định lý 3.

- » Nếu hàm số $y = f(x)$ liên tục trên đoạn $[a; b]$ và $f(a) \cdot f(b) < 0$ thì tồn tại ít nhất một điểm $c \in (a; b)$ sao cho $f(c) = 0$.

* Lưu ý:

Định lý này thường được áp dụng để chứng minh sự tồn tại nghiệm của phương trình trên một khoảng.

Có thể phát biểu Định lý 3 dưới một dạng khác như sau:

- » Nếu hàm số $y = f(x)$ liên tục trên đoạn $[a; b]$ và $f(a) \cdot f(b) < 0$ thì phương trình $f(x) = 0$ có ít nhất một nghiệm $x_0 \in (a; b)$.

B

Các dạng bài tập

Dạng 1. Xét tính liên tục của hàm số tại 1 điểm

Phương

✱ **Bài toán:** Cho hàm số $y = f(x)$ xác định trên tập D . Để xét tính liên tục của hàm số $y = f(x)$ tại điểm $x_0 \in D$, ta thực hiện các bước sau

- **Bước 1.** Tính $f(x_0)$.
- **Bước 2.** Tìm $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$.
- **Bước 3.** So sánh và rút ra kết luận.

Nếu $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$ thì hàm số $f(x)$ liên tục tại điểm x_0 .
Nếu $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \neq f(x_0)$ thì hàm số $f(x)$ không liên tục tại điểm x_0 .

Ví dụ 1.1.

Xét tính liên tục của hàm số $f(x) = \frac{2}{x-1}$ tại điểm $x_0 = 2$

👉 **Lời giải**

$$D = \mathbb{R} \setminus \{1\}$$

$$\lim_{x \rightarrow 2} f(x) = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{2}{x-1} = 2 = f(2)$$

Vậy hàm số liên tục tại $x_0 = 2$.

Ví dụ 1.2.

Cho hàm số $f(x) = \begin{cases} x^2 + 1 & \text{khi } x > 0 \\ x & \text{khi } x \leq 0 \end{cases}$. Xét tính liên tục của hàm số tại điểm

👉 **Lời giải**

Ta có $f(0) = 0$.

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} (x^2 + 1) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^-} x = 0$$

Ta có $f(0) = \lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) \neq \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x)$.

Vậy hàm số $f(x)$ gián đoạn tại điểm $x_0 = 0$.

Ví dụ 1.3.

Xét tính liên tục của hàm số

$$f(x) = \begin{cases} -\frac{x}{2} & \text{khi } x \leq 1 \\ \frac{x^2 - 3x + 2}{x^2 - 1} & \text{khi } x > 1 \end{cases} \text{ tại } x=1$$

Lời giải

Ta có $f(1) = -\frac{1}{2}$

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} -\frac{x}{2} = -\frac{1}{2} \quad \text{và} \quad \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x^2 - 3x + 2}{x^2 - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x-2}{x+1} = -\frac{1}{2}$$

Vậy hàm số $f(x)$ liên tục tại $x_0 = 1$.

Ví dụ 1.4.

Xét tính liên tục của hàm số

$$f(x) = \begin{cases} \frac{x^2 - 6x + 5}{x^2 - 1} & \text{khi } x \neq 1 \\ -2 & \text{khi } x = 1 \end{cases} \text{ tại điểm } x_0 = 1.$$

Lời giải

Ta có: $f(1) = -2$

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 6x + 5}{x^2 - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-5)(x-1)}{(x-1)(x+1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x-5}{x+1} = -2 = f(1)$$

Vậy hàm số $f(x)$ liên tục tại $x = 1$.

Ví dụ 1.5.

Xét tính liên tục của hàm số

$$f(x) = \begin{cases} \frac{1 - \sqrt{2x-3}}{2-x} & \text{khi } x \neq 2 \\ 1 & \text{khi } x = 2 \end{cases} \text{ tại điểm } x_0 = 2$$

Lời giải

Ta có: $f(2) = 1$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 2} f(x) &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{1 - \sqrt{2x-3}}{2-x} \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{1 - (2x-3)}{(2-x)(1+\sqrt{2x-3})} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{2(2-x)}{(2-x)(1+\sqrt{2x-3})} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{2}{1+\sqrt{2x-3}} = 1 = f(2) \end{aligned}$$

Vậy hàm số $f(x)$ liên tục tại $x_0 = 2$.

▮ Dạng 2. Tìm tham số để hàm số liên tục - gián đoạn tại 1 điểm

Phương

- **Bước 1.** Tính $f(x_0)$.
- **Bước 2.** Tìm $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ hoặc $\lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x); \lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x)$.
- **Bước 3.** So sánh và rút ra kết luận.
  - » Hàm số $f(x)$ **liên tục** tại điểm x_0
 $\Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0) \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x) = f(x_0)$
  - » Hàm số $f(x)$ **gián đoạn** tại điểm x_0

Ví dụ 2.1.

Tìm tham số m để hàm số $f(x) = \begin{cases} x^2 + 2x - m & \text{khi } x \neq 2 \\ x + m & \text{khi } x = 2 \end{cases}$ liên tục tại điểm

👉 Lời giải

$$\lim_{x \rightarrow 2} f(x) = \lim_{x \rightarrow 2} (x^2 + 2x - m) = 8 - m$$

Ta có

$$\text{Và } f(2) = 2 + m$$

$$\text{Để hàm số liên tục tại } x_0 = 2 \Leftrightarrow 8 - m = m + 2 \Leftrightarrow m = 3$$

Ví dụ 2.2.

Tìm tham số m để hàm số $f(x) = \begin{cases} \frac{x^2 - 2x - 3}{x + 1} & \text{khi } x \neq -1 \\ m^2 + 5m & \text{khi } x = -1 \end{cases}$ liên tục tại điểm

👉 Lời giải

$$\lim_{x \rightarrow -1} f(x) = \lim_{x \rightarrow -1} \left(\frac{x^2 - 2x - 3}{x + 1} \right) = \lim_{x \rightarrow -1} \frac{(x+1)(x-3)}{x+1} = \lim_{x \rightarrow -1} (x-3) = -4$$

Ta có

$$\text{Và } f(-1) = m^2 + 5m$$

$$\text{Để hàm số liên tục tại } x_0 = -1 \Leftrightarrow m^2 + 5m = -4 \Leftrightarrow \begin{cases} m = -1 \\ m = -4 \end{cases}$$

Ví dụ 2.3.

Tìm tham số m để hàm số $f(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{4x+5} - 3}{x^2 - 1} & \text{khi } x > 1 \\ m^2 + 5m & \text{khi } x \leq 1 \end{cases}$ gián đoạn tại điểm

Lời giải

Ta có
$$\lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{\sqrt{4x+5} - 3}{x^2 - 1} \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{4x - 4}{(x-1)(x+1)(\sqrt{4x+5} + 3)} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{4}{(x+1)(\sqrt{4x+5} + 3)} = \frac{1}{3}$$

Mặt khác
$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = f(1) = 2m + 3$$

Để hàm số gián đoạn tại $x_0 = 1 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) \neq f(1) \Leftrightarrow 2m + 3 \neq \frac{1}{3} \Leftrightarrow m \neq \frac{-4}{3}$

Ví dụ 2.4.

$$f(x) = \begin{cases} (x+1)^2, & \text{khi } x > 1 \\ x^2 + 3, & \text{khi } x < 1 \\ k^2, & \text{khi } x = 1 \end{cases}$$

Cho hàm số $f(x)$ như trên. Tìm k để $f(x)$ liên tục tại $x = 1$.

Lời giải

Ta có: $f(1) = k^2$

Mặt khác
$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} (x^2 + 3) = 4; \quad \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} (x+1)^2 = 4 \quad \text{suy ra} \quad \lim_{x \rightarrow 1} f(x) = 4.$$

Vậy để hàm số liên tục tại $x = 1$ khi $\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = f(1) \Leftrightarrow 4 = k^2 \Leftrightarrow k = \pm 2$.

Ví dụ 2.5.

$$f(x) = \begin{cases} \frac{x^2 + x - 2}{x - 1} & \text{khi } x \neq 1 \\ 3m & \text{khi } x = 1 \end{cases}$$

Cho hàm số $f(x)$ như trên. Tìm tất cả các giá trị thực của tham số m để hàm số liên tục tại $x = 1$.

Lời giải

Hàm số liên tục tại $x = 1$ khi
$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = f(1) \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 + x - 2}{x - 1} = 3m$$

$$\Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)(x+2)}{x-1} = 3m \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow 1} (x+2) = 3m \Leftrightarrow 3 = 3m \Leftrightarrow m = 1.$$

Ví dụ 2.6.

$$f(x) = \begin{cases} \frac{2x^3 - \sqrt{8-4x}}{x-1} & \text{khi } x < 1 \\ 14ax & \text{khi } x \geq 1 \end{cases}$$

Cho hàm số $f(x)$ như trên. Tìm a để hàm số $f(x)$ liên tục tại $x = 1$.

Lời giải

Ta có: $f(1) = 14a$

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} 14ax = 14a$$

$$\begin{aligned}\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) &= \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{2x^3 - \sqrt{8-4x}}{x-1} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{4x^6 - (8-4x)}{(x-1)(2x^3 + \sqrt{8-4x})} \\ &= \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{(x-1)(4x^5 + 4x^4 + 4x^3 + 4x^2 + 4x + 8)}{(x-1)(2x^3 + \sqrt{8-4x})} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{4x^5 + 4x^4 + 4x^3 + 4x^2 + 4x + 8}{2x^3 + \sqrt{8-4x}} = 7\end{aligned}$$

$f(x)$ liên tục tại $x_0 = 1$ khi và chỉ khi $\lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = f(1) \Leftrightarrow 14a = 7 \Leftrightarrow a = \frac{1}{2}$

Ví dụ 2.7.

Cho hàm số $f(x) = \begin{cases} \frac{x^3 - x^2 + 2x - 2}{3x + a} & \text{khi } x \neq 1 \\ 3x + a & \text{khi } x = 1 \end{cases}$. Tìm các giá trị của tham số a để $f(x)$ liên tục tại $x = 1$.

Lời giải

Ta có: $\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 - x^2 + 2x - 2}{3x + a} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)(x^2 + 2)}{3x + a}$

Nếu $a = -3$ thì $\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)(x^2 + 2)}{3(x-1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 + 2}{3} = 1 > 0$ và $f(1) = 0$

Nên hàm số không liên tục tại $x = 1$.

Nếu $a \neq -3$ thì $\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)(x^2 + 2)}{3x + a} = 0$, nhưng $f(1) = 3 + a \neq 0$

Nên hàm số không liên tục tại $x = 1$.

Vậy không có giá trị nào của a thỏa mãn yêu cầu bài toán.

Ví dụ 2.8.

Tìm m để hàm số $f(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{1+x} - \sqrt[3]{1+x}}{x} & \text{khi } x < 0 \\ m + \frac{x^3 - 3x + 1}{x+2} & \text{khi } x \geq 0 \end{cases}$ liên tục tại $x_0 = 0$.

Lời giải

Ta có: $f(0) = m + \frac{1}{2}$.

$$\begin{aligned}\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) &= \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{\sqrt{1+x} - \sqrt[3]{1+x}}{x} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{(\sqrt{1+x} - 1) + (1 - \sqrt[3]{1+x})}{x} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{\sqrt{1+x} - 1}{x} + \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{1 - \sqrt[3]{1+x}}{x} \\ \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{\sqrt{1+x} - 1}{x} &= \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{(\sqrt{1+x} - 1)(\sqrt{1+x} + 1)}{x(\sqrt{1+x} + 1)} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{1+x-1}{x(\sqrt{1+x} + 1)} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{1}{\sqrt{1+x} + 1} = \frac{1}{2}\end{aligned}$$

»

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1 - \sqrt[3]{1+x}}{x} &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{(1 - \sqrt[3]{1+x}) \left[1 + \sqrt[3]{1+x} + (\sqrt[3]{1+x})^2 \right]}{x \left[1 + \sqrt[3]{1+x} + (\sqrt[3]{1+x})^2 \right]} \\ &\gg \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1 - (1+x)}{x \left[1 + \sqrt[3]{1+x} + (\sqrt[3]{1+x})^2 \right]} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{-1}{1 + \sqrt[3]{1+x} + (\sqrt[3]{1+x})^2} = \frac{-1}{3} \\ \Rightarrow \lim_{x \rightarrow \infty} f(x) &= \frac{1}{2} - \frac{1}{3} = \frac{1}{6}. \\ \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(m + \frac{x^3 - 3x + 1}{x + 2} \right) = m + \frac{1}{2}. \end{aligned}$$

Để hàm số liên tục tại $x=0$ thì $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = f(0) \Leftrightarrow m + \frac{1}{2} = \frac{1}{6} \Leftrightarrow m = -\frac{1}{3}.$

Dạng 3. Chứng minh phương trình có nghiệm

Phương pháp

- Để chứng minh phương trình $f(x)=0$ có **ít nhất một nghiệm** trên D .
Ta chứng minh hàm số $y=f(x)$:
» Liên tục trên D và
» Có hai số sao cho $f(a).f(b)<0$.
- Để chứng minh phương trình $f(x)=0$ có **k nghiệm** trên D .
Ta chứng minh hàm số $y=f(x)$:
» Liên tục trên D và
» Chia D thành k khoảng $(a_i; a_{i+1}) (i=1, 2, \dots, k)$ sao cho $f(a_i).f(a_{i+1})<0$

Ví dụ 3.1.

Chứng minh rằng phương trình $2x^4 - 2x^3 - 3 = 0$ có ít nhất một nghiệm thuộc $(-1; 0)$.

Lời giải

Đặt $f(x) = 2x^4 - 2x^3 - 3$.

Vì $f(x)$ là hàm đa thức xác định trên $\mathbb{R}$ nên liên tục trên $\mathbb{R}$.
 $\Rightarrow f(x)$ liên tục trên $[-1; 0]$.

Ta có: $f(0) = -3; f(-1) = 1 \Rightarrow f(0).f(-1) < 0$

$\Rightarrow f(x) = 0$ có ít nhất một nghiệm thuộc khoảng $(-1; 0)$.

Ví dụ 3.2.

Chứng minh rằng phương trình $6x^3 + 2x^2 - 31x + 10 = 0$ có đúng ba nghiệm phân biệt.

Lời giải

Đặt $f(x) = 6x^3 + 2x^2 - 31x + 10$.

TXĐ: $D = \mathbb{R} \Rightarrow f(x)$ liên tục trên $\mathbb{R} \Rightarrow f(x)$ liên tục trên $[-3; 2]$.

$\begin{cases} f(-3) = -32 \\ f(0) = 10 \end{cases} \Rightarrow f(-3).f(0) < 0 \Rightarrow f(x) = 0$ có nghiệm thuộc $(-3; 0)$.

$\begin{cases} f(0) = 10 \\ f(1) = -12 \end{cases} \Rightarrow f(0).f(1) < 0 \Rightarrow f(x) = 0$ có nghiệm thuộc $(0; 1)$.

$\begin{cases} f(1) = -12 \\ f(2) = 8 \end{cases} \Rightarrow f(1).f(2) < 0 \Rightarrow f(x) = 0$ có nghiệm thuộc $(1; 2)$.

Mặt khác vì $f(x)$ là một đa thức bậc ba nên $f(x)=0$ chỉ có tối đa ba nghiệm.
Vậy phương trình $f(x)=0$ có đúng 3 nghiệm phân biệt.

Ví dụ 3.3.

Chứng minh rằng phương trình $x - 1 + \sin x = 0$ có nghiệm.

Lời giải

Xét hàm số $f(x) = x - 1 + \sin x$ liên tục trên $\left[0; \frac{p}{2}\right]$.

$$\text{Ta có } \begin{cases} f(0) = -1 \\ f\left(\frac{p}{2}\right) = \frac{p}{2} \Rightarrow f\left(\frac{p}{2}\right) \cdot f(0) = (-1) < 0 \end{cases} \Rightarrow f(x) = 0 \text{ có nghiệm } x_0 \in \left(0; \frac{p}{2}\right).$$

Vậy phương trình $x - 1 + \sin x = 0$ có nghiệm.

Ví dụ 3.4.

Chứng minh rằng phương trình $x^3 + (m+3)x^2 + (1-m)x - 1 = 0$ luôn có nghiệm

Lời giải

Xét hàm số $f(x) = x^3 + (m+3)x^2 + (1-m)x - 1$ liên tục trên $\mathbb{R}$

Nên cũng liên tục trên các đoạn $[0; 1]$

$$f(0) = -1 < 0, \quad f(1) = 4 > 0,$$

Vậy trên khoảng $(0; 1)$ phương trình có ít nhất nghiệm.

Ví dụ 3.5.

Chứng minh rằng phương trình $x^3 - 2x^2 + x - 1 - \frac{2}{x} + \frac{m}{x+3} = 0$ luôn có nghiệm

Lời giải

$$x^3 - 2x^2 + x - 1 - \frac{2}{x} + \frac{m}{x+3} = 0 \Leftrightarrow mx + (x-2)(x+3)(x^3 + x + 1) = 0 (*)$$

Đặt $f(x) = mx + (x-2)(x+3)(x^3 + x + 1)$.

$$\text{Nhận xét } f \text{ liên tục trên } \mathbb{R} \text{ và } \begin{cases} f(-3) = 18m \\ f(0) = -12m \end{cases}$$

Trường hợp 1: Nếu $m=0$, phương trình luôn có 1 nghiệm $x=2$

Trường hợp 2: Nếu $m \neq 0 \Rightarrow (*)$ có ít nhất một nghiệm thuộc $(-3; 0)$ hoặc $(0; 2)$

Suy ra: $\forall m \in \mathbb{R}$, luôn có ít nhất một nghiệm thuộc D .

Vậy $\forall m \in \mathbb{R}$, phương trình đã cho luôn có ít nhất một nghiệm.

Ví dụ 3.6.

Chúng minh rằng phương trình $\frac{1}{\cos x} - \frac{1}{\sin x} = m$ luôn có nghiệm với mọi giá trị của tham số m .

Lời giải

Điều kiện: $x \neq k\frac{\pi}{2}, k \in \mathbb{Z}$.

Xét hàm số $f(x) = \sin x - \cos x - m \sin x \cos x$ liên tục trên $\left[0; \frac{\pi}{2}\right]$ và

$$f(0) = -1 < 0.$$

Do đó phương trình $f(x) = 0$ có ít nhất một nghiệm $x_0 \in \left(0; \frac{\pi}{2}\right) \Rightarrow x_0 \neq k\frac{\pi}{2}$.
Vậy phương trình đã cho có ít nhất một nghiệm.

Ví dụ 3.7.

Chúng minh rằng phương trình $a \cos 2x + b \sin x + \cos x = 0$ luôn có nghiệm với mọi tham số a, b

Lời giải

Đặt $f(x) = a \cos 2x + b \sin x + \cos x$ có tập xác định là $\mathbb{R} \Rightarrow f(x)$ liên tục trên $\mathbb{R}$.

$$f(0) = a + 1; f(\pi) = a - 1; f\left(\frac{\pi}{2}\right) = -a + b; f\left(\frac{3\pi}{2}\right) = -a - b$$

Vì $f(0) + f(\pi) + f\left(\frac{\pi}{2}\right) + f\left(\frac{3\pi}{2}\right) = 0$ nên trong bốn số phải có hai số mà tích của chúng bé hơn hoặc bằng không.

Vậy phương trình $f(x) = 0$ luôn có nghiệm với mọi tham số a, b .

Ví dụ 3.8.

Chúng minh rằng phương trình $a \cos 3x + b \cos 2x + c \cos x + \sin x = 0$ luôn có nghiệm trên $[0; 2\pi]$

Lời giải

Xét hàm số $f(x) = a \cos 3x + b \cos 2x + c \cos x + \sin x$ liên tục trên $\mathbb{R}$

Nên cũng liên tục trên các đoạn $[0; 2\pi]$

$$f(0) = a + b + c, f\left(\frac{\pi}{2}\right) = -b + 1, f(\pi) = -a + b - c, f\left(\frac{3\pi}{2}\right) = -b - 1$$

Suy ra $f\left(0\right)+\left(\frac{p}{2}\right)+f\left(p\right)+\left(\frac{3p}{2}\right)=0$ nên suy ra nếu không có giá trị nào trong bốn giá trị bằng 0 thì ít nhất có một giá trị âm và dương.
Từ đó suy ra điều phải chứng minh.

Tài liệu được chia sẻ bởi Website VnTeach.Com

<https://www.vnteach.com>